

สอนนักเรียนให้รู้จัก การให้ และรู้จักคิด วิเคราะห์ ด้วยเหตุผล ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

โครงการเสริมศักยภาพการขับเคลื่อน
เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
มูลนิธิสยามกัมมาจล

ปนัดดา ปัญญา

โรงเรียนคาราวิทยาลัย
จ.เชียงใหม่

● ความมุ่งมั่นตั้งใจ หรือสถานการณ์ของจุดเริ่มต้น

ครูปนัดดา ปัญญา หรือ “ครูแจจ” มีความใฝ่ฝัน
อยากจะเป็นครูตั้งแต่เด็ก เพราะได้แรงบันดาลใจ
จากครูหลายท่านที่เป็น Idol เพราะครูจะไม่ตกรอบ
ในการเรียนรู้ แต่ครูแต่ละวิชาจะมีวิธีการสอนที่
แตกต่างกันออกไป เช่น **ครูวิภาดา เปรมวุฒิ** ครู
สอนภาษาไทยที่ไม่ได้สอนเฉพาะในตำรา แต่จะดึง
สิ่งที่อยู่รอบตัวมาเป็นตัวอย่างเพื่อสอดแทรกการใช้
ภาษาไทยในชีวิตประจำวันที่จับต้องได้ ทำให้นักเรียน
ในห้องสนุกกับการเรียนวิชานี้ โดยเฉพาะ
ในการสอนเรื่องกาพย์เห่เรือให้เข้าใจได้ง่าย ที่
นอกจากครูจะสอนวรรณคดีแล้ว ครูยังสอนการ
ทำงานเป็นทีม ที่ให้นักเรียนต้องซ้อมเห่เรือให้เป็น
ทีม เพราะการเห่เรือเห่คนเดียวไม่ได้ ถ้าไม่พร้อม
ก็ต้องไปซ้อมใหม่ให้พร้อมก่อน กว่าจะผ่านครูได้
คะแนน นอกจากนักเรียนจะต้องออกเสียงที่มีทั้ง
ตัวสะกดถูกต้องชัดเจนแล้ว ยังจะต้องผสมผสาน
อย่างลงตัว โดยครูจะเน้นการไม่ลืมเพื่อน ... เป็น
วิธีการสอนที่ครูแจจประทับใจ และที่สำคัญ ทำให้
ศิษย์ไม่ลืมครูเช่นเดียวกัน

ครูแจจจึงรู้สึกว่าคุณครูมีความสุขและครูเป็น
“ผู้ให้” ครูแจจชอบที่จะถ่ายทอด ชอบที่จะสอนคนให้เป็น
คนดี เมื่อเรียนจบครูแจจจึงสมัครเป็นครูที่โรงเรียน
คาราวิทยาลัย โรงเรียนที่ครูแจจเคยเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล

ภาพความประทับใจสมัยที่เป็นนักเรียน ทำให้ครู
แจจคิดเสมอว่าถ้ามีโอกาสได้เป็นครู ก็จะทำเหมือนที่ครู
เคยสอนตัวเองมา

เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนคาราวิทยาลัย

โรงเรียนคาราวิทยาลัยมีเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังอุปนิสัยผู้เรียน ให้เป็นผู้รู้จักความรักและการแบ่งปัน มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม และใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (เข้าใจและยอมรับผู้อื่น)

โรงเรียนคาราวิทยาลัยเป็นโรงเรียนคริสเตียนที่เน้นปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับนักเรียน โดยเฉพาะเรื่อง “ความรักและการให้” หลากหลายวิธี เริ่มจากทุกเช้าก่อนเข้าเรียน นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนคริสต์จริยธรรม พระคัมภีร์ หรือโฮมรูม ตั้งแต่ชั้นอนุบาล แม้ว่าเด็กนักเรียนส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ แต่ก็ซึมซับกระบวนการบ่มเพาะจากการร้องเพลง การฟังเรื่องเล่าจากพระคัมภีร์ ที่ล้วนเป็นเรื่องสอนใจให้นักเรียนประพฤติดี โดยเฉพาะในเรื่องของการรักผู้อื่น กระบวนการทำซ้ำๆ ซ้ำๆ ทำให้คุณธรรมเหล่านี้เข้าไปอยู่ในใจของครูและนักเรียน เกิดความรักและเอื้ออาทรต่อกันและต่อผู้อื่น ครูแฉงเล่าว่า

●● สิ่งที่โรงเรียนได้ให้เราก็คือ ความรักที่เกิดจากการให้ การให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน แม้ว่าเราจะนับถือศาสนาพุทธ ความต่างทางศาสนาไม่ใช่ปัญหาของการใช้ชีวิตหรือการทำงานที่นี้เลย เพราะเรามองว่าความรักเป็นสิ่งที่สวยงาม เรามีการเข้าหอประชุมเพื่ออธิษฐานในคาบจริยธรรม ซึ่งปัจจุบันนี้ เพลงที่นมัสการที่เป็นเรื่องสอนใจ

ก็ร้องได้ แล้วก็จำได้หมด... ครูแฉงเชื่ออย่างหนึ่งว่าเด็กดาราที่จบออกไป เราจะมีคุณลักษณะอย่างเดียวกันคือ เราจะเป็นผู้ให้ที่ดี แล้วก็เป็นผู้รับที่ดี เช่นเดียวกัน”

โรงเรียนมุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีชีวิตที่สมบูรณ์ตามแบบพระเยซูคริสต์ ซึ่งเป็นรากฐานของโรงเรียนมายาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร ที่เห็นคุณค่าของความรักและการเอาใจใส่ต่อกัน ดังที่ผู้อำนวยการ **อวยพร หว่างตระกูล** ยึดเป็นหลักในการบริหารจัดการว่า “เราจะมีข้อพระคัมภีร์เรื่อง รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง ซึ่งนำไปสู่การบริหารจัดการ ทั้งเรื่องของการดูแลบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง หรือครูในโรงเรียน โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะฉะนั้น ต้องใช้การบริหารจัดการเป็นทีม และเราจะอยู่กันแบบพี่แบบน้อง ช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจกัน โดยวัฒนธรรมของเรา คือ เราจะไปอธิษฐานให้กำลังใจคนที่เขามีความทุกข์ และเราก็จะดีใจกับคนที่เขามีความสุข แสดงความยินดีร่วมกัน เราจะดูแลครูทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และสิ่งนี้เราก็ปลูกฝังกับนักเรียนคือ นักเรียนจะต้องช่วยเหลือ ดูแลซึ่งกันและกัน และรู้จักแบ่งปันให้กับคนที่เขามีน้อยและขัดสน เช่น ในพิธีนมัสการตอนเช้า เราก็จะมีการอธิษฐาน ร้องเพลง แล้วก็มีการถวายทรัพย์ เพื่อให้เด็กเรียนรู้จักการให้ ว่าให้อย่างไรจึงมีความสุขยิ่งกว่าการรับ เพราะฉะนั้น เมื่อไรที่มีโอกาส เราก็จะให้เด็กเรียนรู้จักคำว่าให้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ด้วยเงิน สิ่งของต่างๆ หรือการกระทำ และทำอย่างไรให้เด็กเรียนอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข”

●● หมูชอบคำสอนว่า “การให้เป็นเหตุให้เรามีความสุขยิ่งกว่าการรับ” หมูเคยสงสัยว่าคำสอนนี้จริงหรือ แต่ช่วงเทศกาลคริสต์มาส เรามีการแลกเปลี่ยนของขวัญกัน มีอยู่ปีหนึ่ง หมูทำงานเอง แล้วเอามาแจกเพื่อนๆ แล้วรู้สึกดีจัง ก็เลยย้อนนึกถึงคำสอนนี้ ว่า อ้อ มันเป็นอย่างนี้นี่เอง”

“เมื่อเราเข้ามหาวิทยาลัย เรารู้สึกได้เลยว่า เราโชคดีที่เราได้รับโอกาสดีๆ จากการที่เราได้ทำกิจกรรมต่างๆ ได้เข้าค่าย ได้ทำโครงการต่างๆ ตอนอยู่ที่โรงเรียน ได้ฝึกให้เราทำงานเป็น รู้จักเข้าสังคม”

นางสาวศุภรสิณี กระพันพงศ์สกุล (น้องจูน)
ศิษย์เก่า ปัจจุบันศึกษาที่คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

●● ช่วงเทศกาลคริสต์มาส นอกจากการแจกขนมแล้ว พี่มัธยมยังได้ไปทำกิจกรรมกับน้องๆ ชั้นอนุบาลและประถม เป็นการสานสัมพันธ์รุ่นพี่กับรุ่นน้อง ที่ไม่ใช่เฉพาะครูเท่านั้นที่จะเป็นผู้ดูแลน้องๆ แต่เราเป็นรุ่นพี่ก็ต้องสานสัมพันธ์ ให้ความอบอุ่นกับน้องๆ ด้วย”

นางสาวอรวรรณ ไคร้มูล
ศิษย์เก่า ปัจจุบันศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้

โรงเรียนดาราวิทยาลัยมีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคต่างๆ มาบูรณาการกันเพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 เทคนิคใหญ่ๆ คือ **Dara TBM** การทำกิจกรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Dara TBM เตรียมความพร้อมผู้เรียน

โรงเรียนดาราวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลัก Brain Based Learning คือ สอดแทรก Dara TBM (Dara Teaching with the Brain in Mind) เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามหลักการทำงานตามธรรมชาติของสมอง เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สมองได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย เน้นการใช้กิจกรรมที่เอื้อให้นักเรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ผู้เรียนมีความสุข มีการพัฒนาทักษะทางภาษา ทักษะการคิด รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ โดยครูแต่ละวิชาจะมีเทคนิคที่แตกต่างหลากหลายในการนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ของตนเอง บางครั้งใช้ก่อนจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสนใจในบทเรียน บางครั้งใช้กระตุ้นระหว่างเรียนเพื่อให้นักเรียนสนุก

ฝึกฝนนิสัยจากการทำงานเป็นทีม

ครูแจ่มจะบอกกับนักเรียนเสมอว่า “ทุกวันนี้ครูไม่ได้สอนแคในหนังสือนะ ครูกำลังสอนวิชาชีวิตไปด้วย วิชาชีวิตต้องคู่กับวิชาการ”

การเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้งได้ คือ การเรียนรู้จากกิจกรรมที่ต้อง “ลงมือทำ” (Active Learning) เพราะนักเรียนจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติจริงที่มีทั้งปัญหา ความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจริง ในระหว่างกระบวนการทำงาน นักเรียนก็จะได้ฝึกทักษะและนิสัยของการรู้จักและเข้าใจความสามารถ/ ความถนัดของตนเองและเพื่อน การแบ่งงาน ความรับผิดชอบตามความสามารถ การฟังกันและยอมรับความแตกต่าง การช่วยเหลือกัน ความสามัคคี การให้อภัย การแบ่งปัน การเห็นคุณค่าและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

โรงเรียนดารารัตน์วิทยาลัยเป็นโรงเรียนที่เน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมมาก แบ่งได้เป็น

- กิจกรรมในห้องเรียน เช่น บทบาทสมมติ โครงการ (เศรษฐกิจพอเพียง/ STEM/ รายวิชา เป็นต้น)
- กิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่ายนักเรียนแกนนำพอเพียง เป็นต้น

ปลูกฝังทักษะชีวิต ด้วยการให้นักเรียนฝึกนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงาน

กระบวนการสอนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูแจ่มให้เด็กเรียนรู้จากกระบวนการทำโครงการ โดยให้โจทย์ยาก ๆ ซึ่งครูจะให้นักเรียนวางแผนหรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำโครงการเอง ครูแจ่มจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา และพานักเรียนเรียนรู้และกระตุ้นให้นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักคิดในการทำงาน ใช้วางแผน แก้ปัญหา และตัดสินใจ ด้วยการ “ตั้งคำถาม” เช่น ทำไมอยากเรียนรู้เรื่อง

นี้ นักเรียนมีความรู้เพียงพอที่จะทำแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่พอ จะหาความรู้เพิ่มเติมได้จากที่ไหน นักเรียนแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างไร เป็นต้น รวมทั้งฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามหรือประเด็นที่สนใจ แล้วช่วยกันหาคำตอบ ด้วยกระบวนการโครงการหรือการสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

หลังจากทำโครงการเสร็จหรือกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง ครูจะให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน และสรุปความรู้ด้วยการ “ถอดบทเรียน” ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการทำโครงการ และกระบวนการทำงานนั้นสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร ซึ่งคำถามถอดบทเรียนนี้จะช่วยให้นักเรียนได้ย้อนทบทวนและสะท้อนการเรียนรู้ของตัวเอง เช่น นักเรียนทำกิจกรรมอะไร ทำไมจึงทำกิจกรรมนี้ ก่อนทำมีความรู้เพียงพอหรือไม่และมีวิธีหาความรู้เพิ่มเติมอย่างไร นักเรียนมีการวางแผนการทำกิจกรรมนี้ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร ต้องใช้คุณธรรมอะไรบ้าง มีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร และนักเรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เป็นต้น จากคำตอบของนักเรียน ครูจะสามารถประเมินได้ว่านักเรียนได้เรียนรู้และใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการคิดและทำงานหรือไม่ อย่างไร และครูจะได้ให้ผลสะท้อนกลับกับนักเรียนอันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

เพื่อให้ “เข้าถึงใจ”

จึงให้นักเรียนจัดกิจกรรม เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้ผู้อื่น

นอกจากการสอนในสาระวิชาแล้ว เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะของการทำงานร่วมกัน มีโอกาสนำหลักปรัชญามาใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น และเห็นคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูแจ้งใช้ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนแกนนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกแบบและจัดกิจกรรมเพื่อสื่อสารถ่ายทอดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นนามธรรมให้ผู้อื่นเข้าใจ และนำไปปรับใช้กับชีวิต ซึ่งนักเรียนคิดว่าเพื่อนจะเรียนรู้ได้ดีต้องลงมือปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรมเรียนปนเล่น (Play & Learn) และใช้การถอดบทเรียนหลังทำกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการลงมือทำ ทั้งนี้ บทบาทของครูแจ้ง เมื่อนักเรียนไปจัดกิจกรรมขยายผล คือคอยให้กำลังใจและคำปรึกษา โดยใช้การจัดการความรู้ ทั้ง BAR (Before Action Review) และ AAR (After Action Review) ให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานของตนเอง

เพราะเชื่อว่า “การเรียนรู้ระหว่างการเดินทางของกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ” ทำให้ครูแจ้งเลือกใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ เพราะทำให้เห็นวิธีการคิดของเด็กในทุกขั้นตอนของการทำงานสามารถเติมเต็ม เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเห็นเป้าหมายการทำงานร่วมกัน รู้หน้าที่ของตนเอง เด็กสามารถสอบถามการทำงาน รู้ปัญหาและอุปสรรคการทำงาน และครูสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กได้ว่าได้ผลหรือไม่ เพื่อนำมาพัฒนาการสอนในครั้งต่อไป

เข้าถึง “ใจ”

ต้อง “เข้าใจ” นักเรียน

ครูแจ้งเล่าว่าโดยบุคลิกจะไม่ใช้คนคุย แต่จะเป็นคนที่แชร์ความรู้สึกกับนักเรียนเสมอ นั่นหมายความว่านอกจากที่เราจะเป็นครูแล้วจะต้องเป็นทั้งแม่ ทั้งเพื่อน ทั้งพี่ ทุกอย่างได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้น เด็กบางคนเวลาที่มีปัญหา ก็จะคุยกับครูแจ้งได้ทุกเรื่อง หลักการสอนที่สำคัญของครูแจ้งคือ วิธีการสอนแบบกัลยาณมิตร เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อเขามีความสุข สิ่งที่ครูคาดหวังคือนักเรียนต้องเจริญเติบโตเป็นคนดีมีความสุข การสอนก็เหมือนการปลูกต้นไม้ ต้องรดน้ำพรวนดินใส่ปุ๋ย นอกจากการสอนต้องให้ความรักเข้าไปด้วย

บางวันเจอปัญหาเด็กทะเลาะกับที่บ้านมา ถึงโรงเรียนร้องไห้ฟูมฟายไม่เอาอะไรแล้ว ตอนสอนครูก็สอนเต็มที่ก่อน แต่เมื่อสอนเสร็จก็ต้องเรียกเด็กมาคุยว่า “ที่หนูไม่เรียนนี่หนูมีปัญหาอะไร บอกครูได้ไหม แชร์กับครูหน่อยสิ” เด็กก็จะเล่าให้ฟัง ครูก็จะรู้ถึงปัญหา และชวนพูดคุยและใช้การตั้งคำถามเพื่อให้เด็กคิดและหาทางแก้ปัญหาต่อไป

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ครูใส่ใจดูแลเด็ก และทำให้เด็กไว้วางใจ จะเป็นโอกาสทั้งที่ครูจะช่วยเหลือปัญหาเด็ก หรือสนับสนุนเด็กตามความสามารถได้

“ครูแจ้งใช้วิธีการคุย คุยถึงปมปัญหาที่เกิดขึ้น ชวนกันหาวิธีแก้ไข แล้วร่วมมือกับเด็กแก้ปัญหา อีกทางหนึ่งก็คือร่วมมือกับทางบ้าน ในการพัฒนาเด็กแต่ละคน หากครูสังเกตให้ดี ก็รู้ว่าเด็กแต่ละคนมีศักยภาพที่ต่างกัน ครูแจ้งจะช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง ได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนออกมา และพัฒนาศักยภาพนั้นไปในแนวทางที่เหมาะสม เช่นในช่วงที่เด็กจะเลือกคณะสอบเข้าโควตาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เด็กบางคนจะโดนพ่อแม่บังคับ ต้องตีกรอบว่าต้องเป็นคณะนี้ แต่เด็กไม่ถนัดหรือไม่ชอบ ผู้ปกครองมักโทรมาขอให้ครูแจ้งช่วยคุย แต่ครูแจ้งก็ฝากข้อคิดไปให้ว่า แท้ที่จริงแล้วให้เด็กมีความสุขที่จะเรียนแบบไหนส่งเสริมเขาไปเถอะ สังคมไม่ต้องการคนเก่งแต่สังคมต้องการคนดี อยู่อย่างไรให้มีความสุข อยู่อย่างไรที่จะไม่เดือดร้อน ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะรับฟังและถูกคิดได้ว่าเขาก็ลืมไป เพราะผู้ปกครองยึดเอาแต่ตัวเองเป็นหลัก โดยที่ไม่ได้สนใจว่าลูกตัวเองว่าเป็นอย่างไร”

ที่ครูแจ้งประทับใจ คือ **น้องแพรวา** (จิตติวรรณ สีผึ้ง) เป็นเด็กที่ครูแจ้งดูเขามาตั้งแต่เด็ก เห็นพัฒนาการเติบโตระบบความคิดของเขา มีเวลาคุยกันตลอดสนิทกันมาก แพรวาเป็นเด็กเรียนดี เรียนมาทางสายวิทย์ ที่บ้านจะตั้งความหวังและวางโปรแกรมที่เขาจะก้าวเดินไปเป็นแพทย์ แต่แพรวไม่กล้าบอกคุณแม่เพราะกลัวว่าท่านจะเสียใจ ครูแจ้งก็จะบอกตลอดว่า ไม่เป็นไร ให้อธิบายให้แม่ฟังให้เข้าใจเหมือนที่พูดกับครูแจ้งนี้แหละ ว่าเราเลือกเรียนในสิ่งที่เราทำได้ดี ในสิ่งที่เรารัก ทำให้แพรวกล้าบอกแม่ และครูก็ปรึกษาหารือกับคุณแม่เพื่อช่วยกันหาทางออก แพรว

จะลุ้นตอน Admission “แพรวจะเข้าจุฬา จะทำให้ครูแจ้งดูนี่ทำให้ครูแจ้งเลยนะ” ครูแจ้งก็บอกว่า “ครูรักพี่แพรวนะ พี่แพรวต้องสู้” แล้วก็โทรให้กำลังใจกัน จนกระทั่งวันที่เขาสอบ Admission ติดอักษรจุฬา ครูแจ้งเป็นคนแรกที่เขาโทรหา แพรวทำได้แล้ว จนถึงทุกวันนี้เรายังติดต่อกันอยู่เสมอ ทุกๆ ครั้งที่ปิดเทอมเขาก็จะแวะมาหาครูแจ้ง แวะมาคุย คือมันเป็นบรรยากาศที่อบอุ่น เราก็ปลื้มใจมาก มันรู้สึกดีที่รู้ว่าเขาได้ดี เพราะถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้ช่วยอะไรเขามากมายแต่เราเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จ”

คุณแม่ น้องแพรวาเล่าว่า “สำหรับแม่แล้ว ครูแจ้งเหมือนลูกสาวคนโตนะ ที่คุณแม่รู้สึกไวใจเขา เขาดูแลลูกๆ ของคุณแม่ เหมือนกับพี่ดูแลน้องด้วย เด็กๆ จะให้ความเคารพเหมือนคุณครูแล้วก็จะให้ความไว้วางใจ ความพิเศษของครูแจ้งคือการดูแลเด็กเป็นรายบุคคล แล้วดูว่าน้องแต่ละคนมีปัญหาอะไรไหม เขาเด่นที่จะเสริมอะไร เขาดีอยที่จะเข้าไปดูแลอย่างไร ซึ่งครูแจ้งเป็นคนที่ย้ำเด็กแม่นมาก จำเด็กได้นี้ก็ยากแล้วนะ เพราะโรงเรียนนี้เด็กเยอะ แล้วครูแจ้งก็ยังเชื่อมโยงไปถึงผู้ปกครองอีก

พี่แพรวมาเล่าให้ฟังว่า เวลาพี่แพรวเครียดๆ จะไปหาครูแจ้ง เพราะครูคอยให้กำลังใจว่า น้องแพรวทำได้อยู่แล้ว ครูแจ้งมั่นใจ ครูแจ้งกอด เขาจะบอกว่า เวลาอยู่ที่โรงเรียนเขาก็รู้สึกอบอุ่น พออยู่ที่บ้าน เขาก็กอดแม่ พออยู่โรงเรียนก็มีครูแจ้งเป็นเหมือนพี่อีกคนหนึ่ง”

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก และความรู้สึกต่อครูแจน

เด็กจะซึมซับตัวอย่างจากครูโดยที่เด็กไม่รู้ตัว ทั้งบุคลิกภาพและวิธีการสอน การเปลี่ยนแปลงของเด็กจะเป็นลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป สามารถพัฒนาต่อยอดไปเรื่อยๆ

จากการติดตามนักเรียน ครูแจนพบว่า การจัดการเรียนรู้สามารถปลูกฝังนิสัยความใฝ่รู้ของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เกิดความรอบคอบในการทำงาน เด็กสามารถสื่อสารได้ พูดจากสิ่งที่เขาคิดและทำเอง และเด็ก ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้เอง เช่น นำสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรมในโรงเรียนไปออกแบบกระบวนการสอนน้องในค่ายนักเรียนแกนนำพอเพียงของมูลนิธิยุวสถิรคุณ และได้นำกระบวนการ BAR และ AAR ไปใช้ในการทำกิจกรรม กับทั้งรุ่นน้องและครู ซึ่งได้รับคำชมเชยจากทีมงานว่าเด็กสามารถออกแบบกระบวนการทำงานได้เหมือนครู และเด็กหลายคนนำไปใช้ในการทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย

“แม้ว่าเราจะมีการวางแผนการจัดกิจกรรมกับเพื่อนนักเรียนแกนนำจากโรงเรียนอื่น (บรินส์ฯ) มาเป็นเดือนแล้วก็ตาม แต่เมื่อจะจัดกิจกรรมเราก็ต้องมีการ BAR กัน เพื่อเตรียมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ก่อน เพราะเรามาจากต่างคนต่างความคิด การทำ BAR เป็นเหมือนการให้เราปรับความเข้าใจหรือตีกรอบความคิดการมองเป้าหมายที่ตรงกัน

ก่อน เพื่อให้ทำกิจกรรมไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน เมื่อทุกคนทำไปตามแผนที่ได้รับมอบหมาย ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ก็จะไม่ค่อยลง และเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดขึ้น เราก็จะสามารถ AAR กันได้ทีหลังว่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากอะไร และเราจะสามารถแก้ปัญหาเพื่อให้กิจกรรมข้างหน้าดีขึ้นอย่างไร เช่น เราพบว่าน้องชั้นประถมยังไม่เข้าใจเหมือนน้องมัธยมปลาย เพราะบางกิจกรรมอาจจะยากเกินไป ไม่สามารถดูแลตัวเองได้เหมือนเด็กชั้นโต เด็กไม่ชินกับสถานที่ ทำให้เราต้องมีการคุยกันในระหว่างกระบวนการตลอด และต้องปรับกรอบจุดประสงค์ของกิจกรรมให้แคบลง เป็นการสร้างความเข้าใจในระดับตัวเองก่อน จากเดิมที่หวังว่าน้องจะสามารถเป็นวิทยากรเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้ด้วย

เมื่อหนูได้เรียนรู้และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ทำให้หนูเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีวิธีการคิด การตัดสินใจที่มีเหตุมีผล รอบคอบมากยิ่งขึ้น รู้จักคิดก่อนพูด ไม่อวดความ เพราะเมื่อก่อนหนูจะเป็นคนค่อนข้างใจร้อน แต่ตอนนี้เหมือนต้องหยุดคิดมากขึ้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งทำให้ได้รับประสบการณ์ในการทำงาน เพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญา ฝึกให้มีภาวะผู้นำ รู้จักการวางตัวให้เหมาะสม พัฒนาทักษะการพูด กล้าคิดกล้าทำในที่สิ่งถูกต้อง สร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้เป็นคนที่มีจิตอาสา รู้จักจัดสรรเวลาให้เหมาะสม ใช้ชีวิตให้สมดุล สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีจิตอาสาที่จะทำประโยชน์เพื่อสังคม”

●● หลักการทำงานของครูเจงคือเน้นคน ครูเจงสอนหนูเสมอว่า “ถ้าคนมีใจในการทำงาน งานก็จะออกมาดี อย่างนักเรียนแกนนำในแต่ละรุ่น ครูไม่ได้มองหาคนที่เก่งเพื่อที่จะมาเป็นนักเรียนแกนนำ แต่ครูอยากได้คนที่มีใจให้กับงานที่ทำได้” ตลอดการทำงานครูเจงจะคอยให้กำลังใจเต็มที่เสมอ เราจะคุยปัญหากันตลอด ทุกครั้งที่ทำงานกับครูเจงจะสัมผัสได้ถึงความรัก ความหวังดีและความห่วงใยที่ครูมีให้เสมอมา

นางสาวศุภรณี กระพันพงศ์สกุล (น้องจูน)
ศิษย์เก่า ปัจจุบันศึกษาที่คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิ่งที่เก่งประทับใจจากการทำงานกับเพื่อน ๆ คือรู้สึกว่าการที่เพื่อน ๆ สอนให้เราทำงานเป็น คือเราทำงานกันเป็นระบบมาก และทำให้กลับมาบริหารงานในมหาวิทยาลัยได้ดีเลยทีเดียว แล้วก็ไม่มีพาร์ทเนอร์งานที่ารู้ใจเราเท่าเพื่อน ๆ แกนนำเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว เพราะทุกคนทำงานกันเป็นระบบจริงๆ

●● สำหรับเก่ง ครูเจงเป็นครูที่ดีมากๆ เลย เพราะครูเจงจะเป็นครูที่รับฟังว่าเรามีความเห็นอย่างไร เวลาทำอะไรที่ความเห็นต่างกับครูเจงจะเปิดโอกาสให้พูดให้แสดงความคิดเห็น หากเราผิดพลาดตรงไหน ครูเจงก็จะพูดเชิงออกความคิดเห็นว่าครูมองในมุมต่างออกไปอย่างไร คือครูเจงจะสอนเราในเชิงแลกเปลี่ยนความเห็นของกันและกัน มันทำให้เรารู้สึกสนใจ และรู้สึกว่าความเห็นเราก็มีประโยชน์นะ”

นายธนกร อาชากิจ (น้องเก่ง)
ศิษย์เก่า ปัจจุบันศึกษาอยู่ที่คณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

●● ครูแจ่มไม่ได้สอนให้หนูเป็นต้นกล้าที่โตสูงชะลูดขึ้นอย่างเดียว แจ่มแกลงอยู่คนเดียว ครูสอนให้หนูเป็นต้นกล้าที่จะรู้จักถ่อมตัวลงมา ไม่จำเป็นว่าเราจะต้องเก่ง จะต้องเรียนให้ได้เกรด 4.00 แต่ว่ากิจกรรมนี้แหละจะทำให้เราทำงานเป็นคนที่ดีของสังคมได้ และที่สำคัญครูจะคอยให้กำลังใจ ชื่นชม ไม่ทำให้เรารู้สึกว่าสิ่งที่เราคิดเป็นสิ่งที่ไร้ค่า มีครูไม่ที่คนหรือคนที่พูดกับเราแบบนี้

เวลาทำงานร่วมกันเป็นงานกลุ่ม หนูชอบที่จะเสนอความคิดเห็น เพื่อนบางคนไม่ชอบความคิดเรา แต่ไม่กล้าที่จะพูดออกมา เราก็รู้ผ่านสายตาของเขา เขายังไม่โอเคกับความคิดของเรา นะ ไม่เป็นไรนะ ปัญหานี้คุยกันได้ ทำให้เรารู้จักฟังคนอื่นมากขึ้น”

นางสาวนิตา เต็งกวน
ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

●● การทำงานกลุ่มที่ไม่ต้องมีคนมาชี้นำ จะให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไปเรื่อยๆ และเราจะรู้จักเพื่อนมากขึ้น เช่นบางคนเราไม่เคยคิดเลยว่าเขาจะทำอะไรแบบนี้ได้ แต่เขาก็ทำได้”

หนูชอบคำพูดของครู เวลาครูพูดให้กำลังใจเรา เรารู้สึกดี ทำให้เราอยาก

ทำแบบครู เมื่อเราพูดให้กำลังใจเพื่อน เพื่อนก็จะรู้สึกเหมือนที่เราได้รับมา ก็จะช่วยให้เขาได้บ้างในบางครั้ง

นางสาววิษา ไชยมงคล
ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

“เมื่อก่อนผมค่อนข้างจะเห็นแก่ตัว เหมือนกันครับ แต่พอได้เรียนกับครูแจ่ม ทำงานกับเพื่อนๆ แบบนี้ ทำให้ลดความเห็นแก่ตัวลง เห็นแก่ส่วนรวมมากขึ้น ผมว่าผมค่อนข้างโตขึ้นนะ ด้วยคำสอนของครูที่บอกเราว่า อย่าทิ้งเพื่อนนะ อย่าเห็นแก่ตัว อะไรแบบนี้ มันทำให้ผมดูคิดว่าที่เราทำไปนี้ มันดีหรือเปล่า

เมื่อก่อน ผมมักจะเลือกงานเดี่ยวก่อน แต่ปัจจุบันผมมักจะเลือกทำงานกลุ่มก่อน เพราะงานกลุ่มมีการระดมความคิดจากหลายๆ คนที่ต่างกัน เราจะนำความคิดคนโน้นคนนี้มารวมกับของเรา ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ ที่บางครั้งเราอาจจะมองข้ามไป เขามีแต่เราไม่มี แล้วก็เสริมเติมเต็มด้วยกัน แล้วก็ทำให้เป็นงานที่ดีอีกชิ้นหนึ่ง”

นายพีรพัฒน์ ลือชัยเกษม
ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

ครูแจจเรียนรู้อะไรได้จากการนำเครื่องมือใหม่ๆ ที่นำมาปรับใช้กับนักเรียน

ครูแจจเล่าว่าจากการเข้าร่วมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับมูลนิธิสยามกัมมาจล ครูแจจได้เทคนิคการสอนหลายอย่าง เช่น การตั้งคำถาม การถอดบทเรียน ซึ่งครูแจจได้นำมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และการทำกิจกรรมกับเด็ก นักเรียนที่เรียนกับครูแจจจะต้องผ่านกระบวนการดังกล่าวทุกคน ซึ่งครูแจจจะพิจารณาตามความเหมาะสมของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ โดยเฉพาะเรื่องที่น่าสนใจและคิดว่าเด็กน่าจะสะท้อนคิดได้ดี เช่น โครงการ ครูแจจจะตั้งคำถามก่อนการทำงาน หลังจากนักเรียนทำโครงการเสร็จ ครูแจจจะสรุปบทเรียน และให้นักเรียนสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำงาน

ครูแจจสังเกตว่า จากกระบวนการสอนเช่นนี้ ครูแจจจะเห็นพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และครูสามารถประเมินได้ว่าเด็กเกิดการตกผลึกทางความคิดได้หรือไม่ อย่างไร เช่น ในกระบวนการ BAR ครูแจจจะเห็นความคาดหวังของเด็กว่าเด็กอยากรู้อะไร และครูควรจะสอนอะไร หรือในระหว่างกระบวนการกลุ่ม เด็กอาจจะมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน ครูแจจก็จะเห็นวิธีการที่เด็กใช้บริหารความขัดแย้ง ซึ่งในบางกรณีเด็กจะแก้ปัญหากันได้เองภายในกลุ่ม แต่หากไม่ได้ ครูแจจก็ต้องเข้าไปช่วยเหลือ หรือในบางครั้งครูแจจก็จะเห็นได้ว่าการวางแผนหรือการคาดคะเนของเด็กไม่ที่ถ่วงพอ ครูแจจก็จะใช้คำถามชวนให้เด็กคิดให้รอบด้านมากขึ้น ซึ่งครูแจจจะจัดให้มีการ BAR และ AAR เป็นระยะๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์การทำงานของเด็ก พร้อมทั้งนำมาปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนอย่างต่อเนื่อง